
GUIA TÈCNICA

Observació i supervisió de visites entre infants i famílies d'origen

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

AUTORIA

Aquesta guia ha estat elaborada pel **Grup de treball d'Acolliment i Adopció del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya**, sota la coordinació d'**Alexandra Chacón i Maria Ruiz**.

El document ha estat revisat institucionalment pel **Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya** per a la seva publicació com a guia tècnica.

DEDICATÒRIA

Aquesta guia està dedicada a **infants, adolescents, famílies i professionals** implicats en els processos de supervisió de visites.

A **cada infant que aquest equip ha acompanyat** en espais de visita amb la família d'origen.

També als i a les **professionals que supervisen visites** de forma amable, sensible i rigorosa.

Índex

Consideracions Inicials 4

Conceptes previs 5

Pauta d'observació I: Indicadors abans de la visita 6

- Indicadors en l'infant o adolescent (actitud, comiat, patiment emocional) 6
 - Indicadors en la figura adulta referent que fa l'acompanyament 8
-

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita 10

- Indicadors en l'infant o adolescent (sintonia, relació, joc, regulació i afecte) 10
 - Indicadors en la figura adulta visitant o família d'origen (expectatives, clima, límits i regulació) 15
-

Pauta d'observació III: Indicadors després de la visita 24

- Estat i conducta immediata en sortir de la visita 24
 - Seguiment en les 24 hores posteriors 26
 - Seguiment en les 72 hores o més posteriors i rebuda de la figura cuidadora 31
 - Observacions finals i valoració integradora 32
-

Premisses per a la intervenció en la supervisió de visites 34

Blocs d'intervenció davant situacions d'incomoditat o risc 35

- Bloc 1. Conductes de risc, tracte inadequat o vulneració de la seguretat 35
 - Bloc 2. Desqualificació cap al món de l'infant, l'adolescent o les figures cuidadores 35
 - Bloc 3. Missatges poc ajustats a la realitat passada, present o futura 36
 - Bloc 4. Dinàmiques d'instrumentalització o inversió de rols 36
 - Bloc 5. Incomoditat o desregulació emocional de l'infant sense resposta adulta 37
 - Bloc 6. Contacte pobre 37
 - Bloc 7. Interferència en la supervisió i vulneració de normativa 37
-

Referències i marc normatiu 40

- Marc normatiu de referència 40
 - Referències tècniques bàsiques 40
-

Glossari 41

Consideracions Inicials

01.

La present guia persegueix un objectiu concret, **posar en valor la tasca d'observació i supervisió de visites entre els infants i adolescents i les seves famílies d'origen, reconeixent-ne la complexitat tècnica, relacional i emocional. Aquesta tasca requereix formació específica, criteri professional, sensibilitat i capacitat d'intervenció ajustada.**

02.

El document està **dirigit principalment als i a les professionals que duen a terme tasques d'observació, acompanyament o supervisió de visites entre infants i adolescents i famílies d'origen, independentment del context de supervisió, de la mesura de protecció, del règim de custòdia i de la possible fase d'estudi de la família. Alhora, la guia està centrada en els infants i adolescents de 3 a 18 anys.** La interpretació dels indicadors haurà d'ajustar-se sempre a l'edat, moment evolutiu, capacitats comunicatives, història vincular i necessitats específiques de cada infant o adolescent. Les manifestacions emocionals, conductuals i relacionals poden variar significativament segons la franja d'edat i el grau de desenvolupament. La guia no incorpora indicadors específics per a infants i adolescents amb discapacitat o necessitats de suport específiques, per als quals caldrà una adaptació tècnica individualitzada.

03.

La mirada amb la qual s'ha elaborat aquest document és de **tall sistèmic, amb perspectiva del trauma i tenint en consideració les aportacions de la neurociència en el desenvolupament humà.** Alhora, s'ha nodrit de l'expertesa de les professionals que han supervisat visites durant anys en diferents contextos.

04.

La **perspectiva de treball és interdisciplinària entre els diferents serveis implicats en la vida dels infants i adolescents, la família d'origen i la relació amb la figura de cura principal de l'infant o adolescent.** Es recomana que, sempre que sigui possible, hi hagi un **contacte previ entre la figura tècnica supervisora i la família d'origen abans de l'inici de les visites,** així com garantir la **màxima estabilitat possible de la persona professional que supervisa visites.**

05.

Aquest document està pensat per ser completat després d'haver observat diverses visites i abans de l'elaboració de l'informe tècnic corresponent. Per tant, no és un document concebut com un registre exhaustiu posterior a cada visita, sinó com una **eina d'integració i sistematització dels indicadors observats.**

06.

Aquesta guia disposa **d'indicadors d'observació abans, durant i després de la visita.** Alhora, proposa uns **eixos d'intervenció a partir d'indicadors de risc/fragilitat observables durant la trobada.**

07.

Aquesta guia no té per objectiu establir criteris decisoris sobre el manteniment, modificació o suspensió del règim de visites, decisions que corresponen als òrgans i serveis competents en cada cas. La seva finalitat és contribuir a una observació tècnica més sistemàtica, acurada i centrada en el benestar de l'infant o adolescent.

08.

Aquesta guia s'emmarca en els principis de protecció integral a la infància i l'adolescència, el bon tracte i la promoció d'entorns segurs, d'acord amb el marc normatiu vigent, inclosa la Llei orgànica 8/2021, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència —LOPVI—.

Conceptes previs

Definició de visita

Les visites entre infants o adolescents i les seves famílies d'origen són espais de trobada que han de preservar el dret de l'infant o adolescent a mantenir contacte amb les seves figures familiars, sempre que aquest contacte sigui compatible amb el seu benestar, seguretat i desenvolupament. Aquestes trobades han de desenvolupar-se en un marc segur, estructurat i basat en el bon tracte, que permeti observar la qualitat de la interacció, les necessitats de l'infant o adolescent i les capacitats de resposta de les figures adultes. Alhora, aquests espais poden facilitar l'accés de l'infant o adolescent a elements significatius de la seva història, identitat i orígens, així com oferir oportunitats perquè les figures adultes puguin millorar les seves habilitats parentals amb l'acompanyament tècnic corresponent.

Rol de la persona tècnica supervisora

Figura tècnica encarregada d'observar, acompanyar i, quan sigui necessari, intervenir durant l'espai de visita. Així, la persona professional implementa intervencions protectores si existeix risc durant la trobada. La figura tècnica acompanya les figures biològiques en l'adquisició de competències i habilitats oferint intervencions ajustades al cas. Aquest rol requereix una actuació professional basada en l'observació rigorosa, la prudència interpretativa, el respecte a totes les parts implicades i la prioritització de l'interès superior de l'infant o adolescent.

En les següents pàgines hi trobaràs graelles per omplir amb informació sobre les visites. Marca amb una X la teva resposta i exposa els exemples d'allò que has observat durant la trobada.

Pauta d'observació I: Indicadors abans de la visita

L'infant o adolescent

Actitud de l'infant o adolescent abans de la visita

- ☐ Actitud tranquil·la, oberta a fer la visita i disponible.
- ☐ Actitud amb certa tensió, nerviosisme o intranquil·litat.
- ☐ Actitud atemorida o arraulida.
- ☐ Actitud enfadada i oposició manifesta.
- ☐ Actitud regressiva (llenguatge i comportament infantilitzat, reclams de dependència, desregulacions emocionals atípiques i pronunciades...).
- ☐ Altres.

Exemples:

Disposició expressada de dur a terme la visita

- ☐ L'infant o adolescent expressa predisposició de dur a terme la visita.
- ☐ L'infant o adolescent té una ambivalència o dubtes sobre la visita.
- ☐ L'infant o adolescent expressa rebuig a fer la visita.
- ☐ L'infant o adolescent no verbalitza una posició clara, però s'observen indicadors conductuals de malestar o evitació.
- ☐ Altres.

Exemples:

Comiat entre l'infant o adolescent i la figura de cura

- ☐ Es dona un comiat tranquil i ajustat.
- ☐ Es dona un comiat on hi ha demanda emocional a través de les paraules o de gestos d'afecte (allargar abraçades).
- ☐ Es dona un comiat on l'infant o adolescent té dificultats per separar-se de la figura de cura.
- ☐ Altres.

Exemples:

Presència d'indicadors de patiment emocional en els dies previs a la visita*

- ☐ No es reporten indicadors de patiment emocional en l'infant o adolescent.
- ☐ S'observa algun indicador de patiment emocional (especifica quin).
- ☐ S'observen diversos indicadors de patiment emocional (especifica quins).

**Alguns indicadors de malestar emocional poden incloure somatitzacions —mal de panxa, mal de cap, nàusees—, alteracions del son o de l'alimentació, irritabilitat intensa, plor, retraïment, conductes regressives o pèrdua temporal del control d'esfínters. Cal recollir-ne la freqüència, intensitat i relació temporal amb les visites.*

Exemples:

Actitud en el camí amb la figura tècnica cap a la visita

- ☐ Actitud tranquil·la, oberta i podent explicar quelcom de la quotidianitat.
- ☐ Actitud neutral, reservada i centrada en arribar a la visita.
- ☐ Desregulació observable (plor, agitació, bloqueig, irritabilitat, oposició o necessitat intensa de suport adult...) indicant malestar i neguit.
- ☐ Altres.

Exemples:

Canvis observables en el comportament o estat emocional de l'infant o adolescent

- ☐ No s'observen canvis en el comportament o estat emocional abans, durant o després de la visita.
- ☐ S'observen alguns elements clarament diferenciats (ex. infant o adolescent molt alegre i extravertit fora i introvertit i apàtic dins la sala).
- ☐ S'observen diversos elements diferenciats en l'infant o adolescent (especificar quins).
- ☐ Altres.

Exemples:

Pauta d'observació I: Indicadors abans de la visita

Figura adulta que acompanya l'infant o adolescent

Principalment, quina és la figura adulta que acompanya l'infant o adolescent a la visita?

- ☐ Família d'acollida.
- ☐ Família extensa.
- ☐ Educador/a o professional del centre residencial.
- ☐ Figura del nucli familiar convivencial.
- ☐ Altres (especifica qui).

Exemples:

Actitud de la figura adulta que acompanya l'infant o adolescent a la visita

- ☐ Actitud tranquil·la, pot encoratjar a gaudir de la trobada, disponible i capaç d'acompanyar l'infant o adolescent de manera ajustada i sintònica. Pot portar algun detall, foto o record per a la figura familiar d'origen.
- ☐ Actitud neutral, sense missatges d'encoratjament però tampoc de menysteniment.
- ☐ Actitud nerviosa o amb dificultats per transmetre calma a l'infant o adolescent, s'observa un tarannà accelerat, enfadat o tens.
- ☐ Actitud negativa vers la visita, oferint missatges poc adequats i emetent un discurs poc oportú.
- ☐ Altres.

Exemples:

Relació entre la figura adulta acompanyant i la professional supervisora

- ☐ Actitud oberta, col·laboradora i amb facilitat per traspassar informació general de la vida de l'infant o adolescent.
- ☐ Manté una actitud correcta, tot i que facilita informació limitada o poc sistematitzada.
- ☐ Actitud conflictiva o bé actitud desqualificadora sense facilitar informació o traspassant-la en forma de retret.
- ☐ Altres.

Exemples:

Informació prèvia a la visita facilitada per la figura cuidadora a la professional supervisora

- ☐ La figura de cura trasllada informació important amb suficient temps a la tècnica. Avisa si l'infant o adolescent ha fet comentaris sobre la visita o bé si hi ha quelcom important per traslladar a la figura familiar d'origen (per exemple, un resultat mèdic).
- ☐ La figura de cura només acostuma a traslladar informació urgent, amb avís previ o bé el mateix dia de la visita.
- ☐ La figura de cura no acostuma a traslladar informació de cap tipus tret que se li reclami.
- ☐ La figura de cura trasllada la informació de forma preocupada en excés o en forma de retret.
- ☐ Altres.

Exemples:

Notes:

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita

L'infant o adolescent

Es percep l'infant còmode i en sintonia amb la figura adulta?

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

L'infant o adolescent pot romandre a l'espai de visita durant la major part de la trobada?*

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

**En cas de sortides de l'espai, especificar-ne la freqüència, durada aparent, motiu observat i si requereix acompanyament o regulació per part del/de la professional.*

Exemples:

L'infant o adolescent cerca de manera recurrent el suport, la mirada o la intervenció de la persona professional supervisora?*

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

**Especificar si la cerca de la persona professional es relaciona amb joc, necessitats bàsiques, regulació emocional, evitació de la interacció amb la figura adulta o recerca de seguretat.*

Exemples:

Formes de relació de l'infant vers la figura adulta

- ☐ Espontània i ajustada: interactua amb naturalitat, pot expressar preferències, necessitats o límits.
- ☐ Reservada, evitativa o distant: poca iniciativa d'interacció, evita respondre o manté distància física/emocional.
- ☐ Complaent o excessivament adaptada a l'adult: prioritza necessitats o expectatives adultes sobre les pròpies.
- ☐ Cuidadora o parentificada: assumeix rols de cura, consol o responsabilització emocional envers l'adult.
- ☐ Fusional o amb dificultats de diferenciació: angoixa per separació, aferrament intens o dificultat amb els límits.
- ☐ Altres.

Exemples:

L'infant o adolescent pot compartir aspectes de la seva vida quotidiana durant la visita?

- ☐ Sí.
- ☐ Pot parlar d'alguns aspectes de la seva quotidianitat, però evita o mostra incomoditat davant determinats temes (especificar quins).
- ☐ No (es percep evitació en respondre o focalització en el joc o en el discurs de la part adulta).
- ☐ Evita de manera marcada parlar dels seus contextos de vida actuals.

Exemples:

L'infant o adolescent pot parlar de les figures que el cuiden o l'acompanyen en la seva vida quotidiana?

- ☐ Sí, amb naturalitat i sense signes rellevants de malestar.
- ☐ Sí, en moments concrets o davant preguntes específiques.
- ☐ No, acostuma a evitar parlar d'aquestes qüestions.
- ☐ No, hi ha malestar, bloqueig, irritació o por a parlar i a respondre preguntes sobre aquestes figures.

Exemples:

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita

Lideratge de la dinàmica lúdica

- ☐ La lidera l'infant o adolescent de forma flexible i ajustada a l'edat.
- ☐ La lidera l'infant o adolescent de forma impositiva i rígida o controladora sense acceptar propostes de l'adult.
- ☐ L'infant o adolescent delega la dinàmica en la figura adulta.
- ☐ L'infant o adolescent s'adapta de manera complaent a la part adulta en el lideratge de la dinàmica.

Exemples:

Canvis de conducta o d'estat emocional en l'infant o l'adolescent durant la visita

- ☐ No s'observen canvis sobtats de conducta o d'estat emocional en l'infant o adolescent durant la visita.
- ☐ S'observa algun canvi concret en la conducta (assenyala quin).
- ☐ S'observen canvis extrems en la conducta de l'infant o adolescent durant la visita (assenyala quins, per exemple, està més cohibit).

Exemples:

Figura de seguretat durant la visita per a l'infant o adolescent

- ☐ L'infant o adolescent obté seguretat en la figura adulta (li demana quelcom relacionat amb les necessitats bàsiques, ajuda en algun joc concret...).
- ☐ L'infant o adolescent alterna la cerca de seguretat en la figura adulta i la figura tècnica (assenyala quines conductes diferencia).
- ☐ L'infant o adolescent obté seguretat majoritàriament en la figura tècnica.

Exemples:

Expressió corporal i nivell d'activació durant la visita en l'infant o adolescent

- ☐ L'infant o adolescent manté una actitud oberta, tranquil·la, sense signes de nerviosisme.
- ☐ L'infant o adolescent expressa nerviosisme a través d'agitació corporal, moviment accelerat, llenguatge poc organitzat o excés en el menjar...
- ☐ L'infant o adolescent es mostra cohibit, amb aplanament afectiu (hipoactivació, escassa expressivitat, bloqueig, baixa iniciativa...).

Exemples:

Mostres d'afecte i resposta al contacte afectiu

- ☐ L'infant o adolescent expressa mostres d'afecte naturals o genuïnes durant la visita (assenyala quines).
- ☐ L'infant o adolescent emet mostres d'afecte que semblen excessivament complaents, forçades o poc ajustades al context.
- ☐ L'infant o adolescent accepta les mostres d'afecte de la part adulta, però no les retorna.
- ☐ L'infant o adolescent no emet mostres d'afecte envers l'adult.
- ☐ L'infant o adolescent no emet mostres d'afecte i nega el contacte a l'adult.

Exemples:

Interès, disponibilitat o resposta davant qüestions vinculades als orígens i a la història personal*

- ☐ L'infant o adolescent acostuma o pot fer preguntes sobre els seus orígens (la seva gestació, el part, altres figures de la família, la infantesa de la persona adulta...).
- ☐ L'infant o adolescent pot escoltar el relat, però no fa preguntes al respecte.
- ☐ L'infant o adolescent evita parlar dels orígens.
- ☐ L'infant o adolescent s'irrita i es desregula si es parla d'aquestes qüestions.

**Registrar si l'interès de l'infant o adolescent és espontani, o si és introduït per la figura adulta... o per la professional.*

Exemples:

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita

Contacte no supervisat entre l'infant o adolescent i la figura adulta fora de l'espai de visita

- ☐ No consta contacte no supervisat.
- ☐ Consta contacte puntual o esporàdic.
- ☐ Consta contacte recurrent.
- ☐ Es detecta contacte no supervisat no autoritzat o que interfereix en el benestar de l'infant o adolescent o en el marc de la mesura.

Exemples:

Notes:

Figura adulta visitant o familiar d'origen

La figura adulta pot percebre l'infant o adolescent segons la seva edat evolutiva i les seves necessitats

- ☐ Sí, la figura adulta parla i organitza una dinàmica que reflecteix que comprèn l'edat cronològica de l'infant o adolescent.
- ☐ En ocasions, la figura adulta pot percebre l'infant o adolescent com algú més gran o més petit de l'edat cronològica (anotar exemples).
- ☐ La figura adulta té dificultats evidents per percebre l'infant o adolescent segons la seva edat cronològica. Pot tendir a tractar-lo com un infant més petit, com un igual o com un infant més gran (anotar exemples).

Exemples:

Si la figura adulta s'ha absentat:

- ☐ Ofereix explicacions ajustades, comprensibles i adequades a l'edat de l'infant o adolescent.
- ☐ Ofereix explicacions parcials, poc clares o poc ajustades.
- ☐ Dona explicacions que responsabilitzen l'infant o adolescent, generen culpa o introdueixen continguts adults inadequats.
- ☐ Evita donar explicacions o no respon quan l'infant o adolescent pregunta.
- ☐ No aplicable (per falta d'absències).

Exemples:

Missatges i expectatives que la figura adulta ofereix a l'infant o adolescent

- ☐ L'adult acostuma a oferir missatges i expectatives ajustats a la realitat i adaptats al món de l'infant o l'adolescent.
- ☐ La figura adulta pot donar de forma puntual algun missatge o expectativa no ajustat (anota quins).
- ☐ La figura adulta ofereix de forma sistemàtica missatges no adequats pel món de l'infant o l'adolescent amb expectatives poc realistes.

Exemples:

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita

Figura adulta i respostes a les preguntes de l'infant o adolescent

- ☐ Quan l'infant o adolescent fa preguntes sobre els orígens o la situació familiar la figura adulta pot respondre de forma suficientment adequada o bé demanar ajuda a la tècnica.
- ☐ Quan l'infant o adolescent fa preguntes sobre els orígens o la situació familiar la figura adulta es percep desregulada (hiperactivada, defensiva, bloquejada, evitativa, etc.) i les respostes són esbiaixades, poc realistes o poc ajustades a les necessitats de l'infant (anota exemples).
- ☐ Quan l'infant o adolescent fa preguntes sobre els orígens o la situació familiar la figura adulta tendeix a evadir-les, no respondre-les o minimitzar-les (anota exemples).

Exemples:

Clima relacional generat per la figura adulta durant la visita

- ☐ La figura adulta ofereix un clima de visita positiu i nutritiu per a l'infant o l'adolescent. Es percep que l'adult gaudeix del contacte amb l'infant. Especifica accions nutritives.
- ☐ La figura adulta pot oferir un clima positiu en la major part de la visita malgrat que es perceben espais on apareix buidor, clima empobrit o situacions de tensió. Especifica quines.
- ☐ La figura adulta ofereix majoritàriament un clima empobrit, on es percep una falta de capacitat d'oferir una dinàmica lúdica o discursiva satisfactòria.
- ☐ La figura adulta focalitza la visita en fer preguntes de control o inspeccionar el cos de l'infant o l'adolescent de forma poc adequada.
- ☐ La figura adulta intenta satisfer les pròpies necessitats (per exemple centrant la visita en demanar-li a l'infant o l'adolescent si l'estima de forma repetida o en fer-se fotos per penjar-les a les xarxes).

Exemples:

Especificar conductes observades, moment d'aparició, resposta de l'infant o adolescent i intervencions tècniques realitzades

Figura adulta i interès pel desenvolupament de l'infant o adolescent

- ☐ La figura adulta mostra interès genuí i ajustat pel desenvolupament, estat emocional, salut, escola, interessos i vida quotidiana de l'infant o adolescent (pot recordar dates importants com aniversaris...).
- ☐ La figura adulta pot mostrar en moments puntuals interès pel món de l'infant o l'adolescent.
- ☐ La figura adulta no acostuma a mostrar interès pel món de l'infant o l'adolescent.

Exemples:

Figura adulta i respecte envers l'espai de visita i la seva normativa

- ☐ La figura adulta majoritàriament respecta la normativa de l'espai. Si hi ha quelcom que no entén o no li sembla bé ho pot parlar de forma adequada amb la persona que supervisa la visita.
- ☐ La figura adulta incompleix de manera reiterada la normativa o qüestiona el marc de la visita davant de l'infant o adolescent.
- ☐ La figura adulta mostra conductes de confrontació, desautorització o manca de respecte envers el servei o les persones professionals davant de l'infant o adolescent.
- ☐ Altres.

Especificar si accepta les indicacions tècniques i si modifica la conducta després de la intervenció professional

Exemples:

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita

Relació entre la figura adulta i la tècnica que supervisa la visita

- ☐ La figura adulta manté una relació cordial i adequada amb la professional supervisora i pot acceptar les indicacions tècniques.
- ☐ La figura adulta tendeix a dirigir excessivament la interacció cap a la professional supervisora, i deixa l'infant o adolescent en segon pla.
- ☐ La figura adulta mostra dificultats per acceptar la supervisió o les indicacions tècniques, tot i que pot reconduir la conducta amb suport.
- ☐ La figura adulta no accepta la supervisió, desautoritza la professional o es desregula davant de l'infant o adolescent.
- ☐ Altres.

Exemples:

Figura adulta i cobriment de les necessitats bàsiques de l'infant o l'adolescent

- ☐ La figura adulta està suficientment atenta a les necessitats bàsiques de l'infant o l'adolescent (anar al lavabo, menjar...). Si hi ha quelcom que no té clar com resoldre, pot recórrer a la figura tècnica.
- ☐ La figura adulta està atenta de forma poc ajustada, parcial o tardana a les necessitats bàsiques de l'infant o l'adolescent. Assenyalar si la figura adulta pot acceptar el criteri tècnic o no.
- ☐ La figura adulta no acostuma a estar atenta a les necessitats bàsiques de l'infant o l'adolescent. Especificar si se li ha indicat en forma d'assenyalament tècnic.

Exemples:

Presentació i condicions personals observables de la figura adulta en relació amb el desenvolupament de la visita*

- ☐ Normalment, la figura adulta acudeix a les trobades amb un aspecte suficientment endreçat.
- ☐ De forma puntual, la figura adulta arriba amb un aspecte no adequat.
- ☐ De forma recurrent, la figura adulta arriba a la sessió amb mal aspecte evident.

**Indicadors com ara: higiene visiblement deficient, olor intensa que interfereix en la proximitat, roba inadequada per al context climàtic o de l'activitat, signes d'intoxicació o somnolència, dificultats per mantenir l'atenció o la coordinació.*

Exemples:

Ús de regals, menjar o altres objectes durant la visita

- ☐ La figura adulta pot portar regals i menjar de forma puntual. Els regals solen estar centrats en els desitjos de l'infant o adolescent i ajustats a la seva edat cronològica. Pel que fa al menjar, aquest no es dona en grans quantitats i pot ser variat.
- ☐ La figura adulta acostuma a portar regals i menjar en excés. L'adult pot portar regals poc apropiats (per exemple un telèfon mòbil per a un infant de 9 anys) i el menjar sol ser en excés i poc variat.
- ☐ La figura adulta no acostuma a portar mai ni regals ni menjar en moments significatius com aniversaris o Nadal.

Exemples:

Figura adulta i respecte per la mesura de protecció o de custòdia

- ☐ Durant la visita la figura adulta no desmereix la mesura de protecció o de custòdia estigui o no d'acord amb la mateixa.
- ☐ De forma erràtica, la figura adulta expressa la seva disconformitat amb la mesura de protecció o de custòdia. Anota com ho fa.
- ☐ De forma constant, la figura adulta reitera la disconformitat, desqualificació o rebuig de la mesura de protecció o de custòdia.

Exemples:

Posicionament adult i diferenciació de rols durant la visita

- ☐ Durant la visita s'observa que la figura adulta exerceix un rol ajustat, oferint contenció, orientació, límits i disponibilitat emocional adequats amb l'infant o adolescent. Per exemple, pot aplicar límits educatius, és proactiva en la dinàmica...
- ☐ Durant la visita s'observa que la figura adulta exerceix un rol poc diferenciat o excessivament simètric, amb dificultats per sostenir el rol adult, tendint a buscar suport, consol o validació emocional en l'infant o adolescent.
- ☐ Durant la visita s'observa que la figura adulta és excessivament directiva, rígida o punitiva fent ús d'una directivitat punitiva.

Exemples:

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita

Figura adulta i transferència d'informació del món dels adults*

- ☐ La figura adulta evita traslladar informació adulta inadequada durant la visita i accepta les indicacions tècniques si cal reconduir algun contingut.
- ☐ La figura adulta trasllada de forma erràtica informació del món dels adults a l'infant o l'adolescent malgrat que ja se li hagi indicat que no és un contingut adequat per a l'infant o adolescent.
- ☐ La figura adulta trasllada cada vegada que pot informació relativa al món dels adults a l'infant o l'adolescent i no accepta el criteri tècnic.

**Alguns exemples d'informació del món adult poden ser procediments judicials, conflictes amb els serveis que intervenen, desacords amb la família d'acollida, problemes econòmics, acusacions, promeses de retorn...*

Exemples:

Figura adulta i ús del llenguatge durant les visites

- ☐ La figura adulta té un llenguatge respectuós, comprensible i ajustat a l'edat i necessitats de l'infant o adolescent en les visites dins d'un estil propi.
- ☐ La figura adulta pot tenir un llenguatge inadequat en moments puntuals.
- ☐ La figura adulta té un llenguatge inapropiat en la major part de les visites.

Anotar si les possibles expressions poc adequades poden rectificar-se o reconduir-se amb suport tècnic.

Exemples:

Figura adulta i iniciativa en la visita

- ☐ La figura adulta mostra iniciativa ajustada i flexible, proposant activitats, converses o interaccions adequades als interessos i necessitats de l'infant o adolescent.
- ☐ La figura adulta ha mostrat iniciativa en alguna visita.
- ☐ La figura adulta no mostra iniciativa en les visites i deixa que el ritme, activitat i conversa els lideri l'infant, l'adolescent o la tècnica.

Exemples:

Figura adulta i ús de la tecnologia durant la visita

- ☐ La figura adulta pot fer ús puntual d'elements tecnològics durant la visita, però aquests no ocupen un lloc central. Per exemple pot fer servir el telèfon per fer-se una foto o ensenyar, a l'infant o l'adolescent, fotos de quan era més petit.
- ☐ La figura adulta utilitza la tecnologia de forma recurrent com un suport durant les visites. Per exemple, ensenyar diversos vídeos sobre alguna temàtica o vídeos que la pròpia figura adulta fa.
- ☐ La figura adulta delega en la tecnologia l'espai lúdic.
- ☐ La figura adulta fa ús de dispositius, fotografies, vídeos o xarxes socials de manera no ajustada al marc establert o al benestar de l'infant o adolescent.

Exemples:

Figura adulta i funció reflexiva (empatia parental)

- ☐ La figura adulta pot connectar amb el sentir de l'infant o l'adolescent de forma suficientment adequada. Així, la figura adulta pot validar el discurs i respondre de manera ajustada als estats emocionals, necessitats i senyals de l'infant o adolescent.
- ☐ La figura adulta té dificultats per connectar amb el món de l'infant o l'adolescent i tendeix a minimitzar o fer broma sobre allò que l'infant o l'adolescent comenta. Assenyala si és capaç de tenir millor funció reflexiva si es deixa acompanyar per la figura tècnica.
- ☐ La figura adulta té dificultats severes o dificultats significatives per reconèixer l'estat emocional de l'infant o adolescent.

Exemples:

Figura adulta i regulació de l'infant o adolescent

- ☐ La figura adulta pot adonar-se, en la majoria dels casos, de la desregulació de l'infant o adolescent i té estratègies suficientment adequades per calmar-lo. La figura adulta potser no disposa d'un gran repertori, però permet el suport de la tècnica.
- ☐ La figura adulta té dificultats per llegir la desregulació i no disposa de gaires recursos de regulació. Assenyala si pot permetre el suport tècnic o no.
- ☐ La figura adulta no només té dificultats per llegir la desregulació i acompanyar, sinó que es desregula davant el malestar de l'infant o adolescent, cosa que incrementa la tensió o dificulta la recuperació emocional.

Exemples:

Pauta d'observació II: Indicadors durant la visita

Figura adulta i implementació de límits educatius

- ☐ La figura adulta aplica límits educatius de forma suficientment adequada. L'adult es mostra atent a la forma com la tècnica aplica límits a l'infant o adolescent i s'observa com pot haver incorporat estratègies.
- ☐ La figura adulta té algunes dificultats per implementar límits. En ocasions, pot tendir a no fer-ho i, en d'altres, a fer-ho amb massa contundència.
- ☐ La figura adulta mostra dificultats significatives en l'aplicació dels límits o bé perquè en la majoria dels casos no en posa i delega en la tècnica o bé perquè en la majoria de les ocasions els posa de forma violenta.

Exemples:

Capacitat lúdica i disponibilitat relacional de la figura adulta

- ☐ La figura adulta pot mostrar-se proactiva en l'esfera lúdica o bé portant joguines concretes apropiades o implicant-se en la dinàmica lúdica. La figura adulta ha pogut observar i incloure algunes estratègies de la figura tècnica.
- ☐ La figura adulta mostra escassa iniciativa, delegant la dinàmica en l'infant o adolescent o en la professional supervisora. No s'observa que incorpori recursos de la figura tècnica. S'observa tensió o incomoditat en l'adult.
- ☐ La figura adulta no facilita la dinàmica lúdica, delegant en la figura tècnica o bé deixant l'infant o l'adolescent jugant mentre mira sense implicar-s'hi. No s'observa que incorpori recursos de la figura tècnica. No s'observa que la persona adulta gaudeixi.

Exemples:

Figura adulta i acompanyament en l'entrada i la sortida de la visita

- ☐ La figura adulta saluda i acomiada de forma ajustada a l'infant o adolescent. Així, es poden donar mostres d'afecte i expressions verbals sintòniques amb l'infant o l'adolescent.
- ☐ La figura adulta mostra afecte de manera intensa, però pot ajustar-se quan observa o se li assenyalen senyals d'incomoditat.
- ☐ La figura adulta tendeix a envair l'espai corporal o emocional de l'infant o adolescent en l'entrada o la sortida, dificultant un comiat o inici tranquil.
- ☐ La figura adulta es mostra distant en l'entrada i sortida de l'infant en la visita. Així, pot mostrar-se poc efusiva, no aixecar-se de la cadira...

Exemples:

Notes:

Pauta d'observació III: Indicadors després de la visita

Estat i conducta immediata en sortir de la visita

Es percep l'infant o adolescent...

☐ Tranquil/illa.	☐ Trist/a.
☐ Relaxat/ada.	☐ Plor intens o difícil de consolar.
☐ Content/a.	☐ Indiferenciat/ada.
☐ Actiu/iva (moviment accelerat).	☐ Cansat/ada.
☐ Negutós/a.	☐ Callat/ada, pensatiu/iva o cohibit/ida.
☐ Frustrat/ada.	☐ Altres.
☐ Enfadat/ada.	

Exemples:

Es percep un canvi de conducta immediat en sortir de la visita?

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Especificar quin canvi s'observa, respecte de quin funcionament previ es compara, quant dura i si requereix intervenció de la persona professional

Exemples:

L'infant o l'adolescent necessita que el professional el reguli emocionalment? (Posar paraules a l'emoció, oferir contenció verbal o corporal si és acceptada, ajudar a transitar cap a la figura cuidadora, limitar conductes de risc o facilitar un espai de calma)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

L'infant o adolescent pot parlar de la visita en finalitzar-la?*

- ☐ En parla espontàniament i de manera ajustada.
- ☐ En parla si se li pregunta, amb respostes suficientment elaborades.
- ☐ En parla de manera breu, confusa o evitativa.
- ☐ No vol parlar de la visita o mostra malestar quan se li pregunta.
- ☐ No valorable.

**Especificar què explica, a qui ho explica —professional supervisor o supervisora, figura cuidadora o altres—, quin to emocional acompanya el relat i si apareixen continguts rellevants.*

Exemples:

L'infant o adolescent accepta contacte físic del professional i/o de la figura de cura?

- ☐ L'infant o adolescent accepta el contacte físic i expressa mostres d'afecte naturals o genuïnes.
- ☐ L'infant o adolescent fa una demanda d'afecte intensa i poc habitual després de les trobades.
- ☐ L'infant o adolescent accepta les mostres d'afecte o contacte de l'adult, però no les retorna.
- ☐ L'infant o adolescent mostra ambivalència davant el contacte, s'apropa i s'allunya, demana contacte i el rebutja.
- ☐ L'infant o adolescent rebutja el contacte amb l'adult.

Exemples:

Notes:

Pauta d'observació III: Indicadors després de la visita

Seguiment en les 24 hores posteriors

Sempre que el marc del servei ho permeti, es recomana recollir informació sobre l'estat de l'infant o adolescent durant les 24 hores posteriors a la visita mitjançant un breu retorn estructurat amb la figura cuidadora, la família acollidora o la persona professional referent del centre residencial.

Es percep l'infant o adolescent...

☐ Tranquil/illa.	☐ Trist/a.
☐ Relaxat/ada.	☐ Plor intens o difícil de consolar.
☐ Content/a.	☐ Indiferenciat/ada.
☐ Actiu/iva (moviment accelerat).	☐ Cansat/ada.
☐ Neguitós/a.	☐ Callat/ada, pensatiu/iva o cohibit/ida.
☐ Frustrat/ada.	☐ Altres.
☐ Enfadat/ada.	

Exemples:

Apareixen indicadors de desregulació emocional?

- ☐ Mai.
☐ Poques vegades.
☐ Sovint.
☐ Sempre.
☐ No valorable.

Exemples:

Apareixen conductes disruptives o de risc? (oposicionisme, agressivitat, dificultats a l'escola, auto/hetero agressió)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

Apareix retraïment o apatia? (disminució d'interès per activitats habituals, cansament marcat, somnolència...)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

Hi ha alteracions en el menjar? (augment o disminució de la gana, rebuig del menjar, afartaments, nàusees, queixes somàtiques associades o dificultats per mantenir rutines alimentàries habituals...)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

Pauta d'observació III: Indicadors després de la visita

Hi ha alteracions en el son? (dificultat per conciliar el son, despertar freqüents, malsons, terrors nocturns...)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

Hi ha somatitzacions? (nàusees, vòmits, picors, tensió corporal, cansament intens o altres queixes físiques sense causa orgànica aparent coneguda...)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

Apareixen regressions? (pèrdua temporal del control d'esfínters, llenguatge més infantilitzat, demanda intensa de contacte, succió del dit, necessitat d'objecte de seguretat, dificultats de separació o augment de pors evolutivament ja superades...)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

Hi ha canvis en la necessitat de vinculació? (cerca més contacte o proximitat amb la figura cuidadora, rebutja el contacte, mostra dificultats per separar-se'n per anar a l'escola, verbalitza por a l'abandonament o presenta conductes d'aferrament o evitació poc habituals)

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

Parla del que ha passat a la visita? Explica a què han jugat, de què han parlat i què li han explicat? Explica com ha vist i sentit a la figura adulta visitant? Explica com s'ha sentit durant la visita?

- ☐ Mai.
- ☐ Poques vegades.
- ☐ Sovint.
- ☐ Sempre.
- ☐ No valorable.

Exemples:

En el relat apareix:

- ☐ Expressa una millor comprensió de la seva història.
- ☐ Hi ha missatges del món adult o contingut esbiaixat.
- ☐ Hi ha idealització/representació molt negativa de les figures parentals.
- ☐ Referència a secrets, instruccions o missatges que l'infant o adolescent viu com a confidencials.
- ☐ Comentaris sobre la figura cuidadora o context de cura.
- ☐ Desqualificacions, retrets o missatges de desvaloració envers les figures cuidadores actuals.
- ☐ Expressions emocionals com alegria, orgull, tristesa, menyspreu, entre d'altres.
- ☐ Altres.

Exemples:

Pauta d'observació III: Indicadors després de la visita

Com fa el relat?

- ☐ L'infant ho explica de forma espontània i natural en un moment de quotidianitat.
- ☐ L'infant ho explica com si fos un secret.
- ☐ L'infant només respon si se li pregunta.
- ☐ Les respostes són elaborades.
- ☐ Les respostes són monosíl·labes.
- ☐ Altres.

Exemples:

Notes:

Seguiment en les 72 hores o més posteriors i rebuda de la figura cuidadora

La valoració de l'impacte de les visites no s'ha de limitar al que succeeix durant la trobada, sinó que ha d'incloure, sempre que sigui possible, l'observació o recollida d'informació sobre com incideixen en el funcionament quotidià, l'estat emocional i la regulació de l'infant o adolescent en les hores o dies posteriors. Cal identificar quins indicadors es mantenen més enllà de les primeres 24 hores, durant quant de temps persisteixen i quant triga l'infant o adolescent a recuperar el seu estat basal de benestar. També cal valorar l'impacte en els diferents contextos de vida —família acollidora, centre residencial, escola, tractament terapèutic o altres espais significatius—, diferenciant sempre l'observació directa de la informació reportada per terceres persones.

Rebuda de l'infant o adolescent per part de la figura cuidadora després de la visita

- ☐ La figura cuidadora rep l'infant o adolescent de manera tranquil·la, disponible i ajustada al seu estat emocional.
- ☐ La figura cuidadora facilita la transició posterior a la visita i ajuda a recuperar rutines.
- ☐ La figura cuidadora mostra preocupació intensa, tensió o dificultats per sostenir emocionalment l'infant o adolescent.
- ☐ La figura cuidadora transmet missatges de desqualificació, pressió o interrogatori sobre la visita.
- ☐ La figura cuidadora accepta o gestiona adequadament els objectes, regals o continguts provinents de la visita.
- ☐ Altres indicadors.

Exemples:

Notes:

Pauta d'observació III: Indicadors després de la visita

Observacions finals i valoració integradora

Afegeix qualsevol qüestió que no s'hagi recollit en els indicadors.

Notes:

Realitzar una valoració integradora, basada en observacions concretes i informació contrastada, sobre què aporten les visites a l'infant o adolescent en termes de ben-estar, seguretat, continuïtat relacional, identitat, comprensió de la pròpia història, regulació emocional i funcionament quotidià.

Observacions finals:

Premisses per a la intervenció en la supervisió de visites

01.

Posar l'infant al centre: El benestar, la seguretat i les necessitats de l'infant o adolescent constitueixen l'eix central de la intervenció professional.

02.

Clima segur i estructurat: Les visites han de tenir un marc clar, segur i previsible (durada, normes bàsiques i rols de cada participant). Explicar aquest marc a les figures adultes i a l'infant o adolescent ajuda a reduir la incertesa i els conflictes i explicar-ho a l'infant ofereix previsibilitat i seguretat.

03.

Acompanyament tècnic: Les figures adultes visitants poden viure l'espai de visita amb emocions intenses, com culpa, frustració, por, ràbia o tristesa. La intervenció professional ha de sostenir una posició respectuosa, clara i no jutjadora, sense perdre de vista la protecció i les necessitats de l'infant o adolescent.

04.

Intervenir de manera respectuosa: Si és necessari redirigir una conducta del món adult cal fer-ho amb calma i claredat dirigint-se directament a l'adult amb respecte, explicant el motiu de l'acció tècnica (centrat en el benestar de l'infant) i oferint una alternativa a la conducta. La intervenció ha d'evitar l'escalada del conflicte i preservar l'infant o adolescent de situacions d'exposició, culpabilització o tensió adulta.

05.

Modelar interaccions: Les intervencions poden tenir una funció de modelatge, mostrant formes ajustades de relació: jugar, posar límits amb respecte, validar una emoció, oferir alternatives o reparar una interacció. L'objectiu és facilitar que les figures adultes puguin incorporar progressivament estratègies de relació més adequades.

Blocs d'intervenció davant situacions d'incomoditat o risc

Els blocs següents no constitueixen categories diagnòstiques ni criteris automàtics de suspensió de visites. Són orientacions per a la intervenció professional davant de situacions observables que poden comprometre el benestar, la seguretat emocional o el marc de supervisió. La seva aplicació requereix criteri tècnic, contextualització del cas, registre acurat i coordinació amb els serveis competents.

Bloc 1. Conductes de risc, tracte inadequat o vulneració de la seguretat

- Accions que denotin manca de protecció de la integritat física de l'infant o adolescent. Exemple: deixar un nadó sol a la taula mentre va fora a agafar un bolquer o no vigilar com un infant travessa la carretera.
- Joc brusc que genera por, inseguretat o perill en els infants o adolescents que ho expressen amb desregulació. Exemple: figura adulta que obliga a enfilar-se a un arbre en una visita supervisada en un parc malgrat que l'infant expressa no voler-ho fer.
- Cures amb impacte físic: contacte no satisfactori per als infants o adolescents. Exemple: pentinar amb força excessiva mentre l'infant demana que pari, aplicar alguna crema de forma invasiva...
- Conductes físiques agressives explícites: com ara cops, sacsejos, pessigades...
- Conductes emocionals agressives explícites: insults, crits, humiliacions, ridiculitzacions, intimidació, conductes explosives de l'adult, amenaces...

Intervenció:

La intervenció ha de ser immediata quan s'observi una conducta o omissió que pugui comprometre la seguretat física o emocional de l'infant o adolescent. La persona professional ha d'interrompre o reconduir la situació, garantir la protecció de l'infant i valorar si la visita pot continuar amb garanties, si cal fer una pausa o si és necessari finalitzar-la.

Després de la intervenció, cal posar paraules al que ha succeït de manera ajustada a l'edat de l'infant o adolescent, evitant culpabilitzar-lo i preservant-lo de la tensió adulta.

Bloc 2. Desqualificació cap al món de l'infant, l'adolescent o les figures cuidadores

- Fer crítica constant sobre l'aspecte de l'infant o adolescent, l'escola, els amics o qualsevol altre escenari de la vida de l'infant o adolescent. Exemple: *"No m'agrada gens quan vens vestit de nen 'pijo'"*.
- Revisar l'infant o l'adolescent físicament de forma sistemàtica. Exemple: *"Ui, segur que no et netegen les orelles, espera que reviso"*.
- Emetre crítica amb menyspreu sobre les figures de cura de l'infant o adolescent o altres professionals que l'infant o adolescent coneix. *"A veure què li expliques a la 'tonta' de la psicòloga on et porten"*.

Intervenció:

Intervencions dirigides a protegir l'autoimatge de l'infant o adolescent, preservar els seus vincles significatius i evitar que els missatges adults generin confusió, culpa o conflictes de lleialtat.

Blocs d'intervenció davant situacions d'incomoditat o risc

Bloc 3. Missatges poc ajustats a la realitat passada, present o futura

- Missatge esbiaixat de la mesura de protecció/custòdia i negació de les dificultats. Exemples: *"Se't van emportar perquè ploraves massa i em posaves nerviós", "Res del que et diuen els professionals és cert", "Si tu dius que vols passar més temps amb mi ens poden donar la compartida"...*
- Missatges de fals retorn. Exemples: *"Em queda poc per recuperar-me i ja tornes a casa aviat", "Ara quan trobi feina podràs tornar a casa"...*
- Missatges d'ampliació de visites o permisos que no corresponen. Exemples: *"A l'estiu podrem anar a la piscina", "Quan tinguis 12 anys ja podràs venir a casa meva a dormir"...*
- Promeses d'activitats o regals que no s'ajusten a la realitat de les visites o del familiar. Exemples: *"Si li dic a l'EAIA que em deixin anar al Tibidabo segur que ens deixen", "Pel teu aniversari et portaré un mòbil"...*
- Relat de familiars que l'infant no coneix i la figura adulta els presenta de forma insistent a través del mòbil. *"Mira aquest és el teu germà"*.

Intervenció:

Les intervencions han d'ajudar a preservar un criteri de realitat, reduir la confusió i evitar expectatives no contrastades. Cal reconduir els missatges adults cap a formulacions prudentes, adaptades a l'edat i coherents amb el marc actual de la mesura.

A posteriori, si l'infant o adolescent ha rebut missatges confusos o expectatives no contrastades, pot ser necessari ajudar-lo a diferenciar entre desitjos, possibilitats i decisions que corresponen als adults o als serveis competents, sempre amb un llenguatge adaptat a la seva edat i sense desqualificar la figura adulta.

Bloc 4. Dinàmiques d'instrumentalització o inversió de rols

- Parentalització o adultització: Quan es comuniquen informacions del món adult que l'infant no pot gestionar (informació poc apropiada per als infants o adolescents, demanar consell, demanar suport emocional en plena desregulació de la figura adulta...). Exemples: *"He perdut la feina, em fan fora de casa, no tinc diners per comprar..."*.
- Culpabilització: Estratègies relacionals que fomenten hiperresponsabilitat en els infants en l'àmbit relacional i generen un deute emocional amb la figura adulta. Exemples: *"Si haguessis plorat menys de petit ara estaries amb mi"*.
- Fusió: Dinàmiques que dificulten la diferenciació entre l'infant o adolescent i la figura adulta, o que exigeixen identificació, adhesió emocional o lleialtat (sense que això sigui un procés de pertinença espontani). Exemples: *"Ets igual que jo, de fet som la mateixa persona"*.
- Triangulació/coalició amb altres familiars, figures de cura o tècnics: Discurs centrat en els menyspreus, en demanar informació o reclamar la funció de missatger. Exemples: *"Digues a la teva mare que diumenge aniré a buscar les caixes a casa seva i pobre d'ella que no m'obri", "Amb quina línia d'autobús heu vingut"* (havent-hi ordre d'allunyament present).

Intervenció:

Les intervencions han d'interrompre o reconduir dinàmiques que carreguen l'infant o adolescent amb responsabilitats, informació o funcions que no li corresponen. L'objectiu és protegir-lo de la culpa, la confusió, la hiperresponsabilització i els conflictes de lleialtat.

A posteriori, pot ser útil explicar a l'infant o adolescent que hi ha qüestions que corresponen a les persones adultes i que no són responsabilitat seva, reforçant que durant l'espai de visita cada professional vetllarà perquè no hagi d'assumir aquest tipus de càrrega.

Bloc 5. Incomoditat o desregulació emocional de l'infant sense resposta adulta

- Situacions en què hi ha una hiperactivació de l'infant i l'adult no pot regular, calmar o llegir la conducta del fill o filla. Exemples: augment considerable del moviment, conducta desadaptativa com encendre i apagar el llum moltes vegades, llençar joguines, sortir de la sala, enfilarse al mobiliari, plor desconsolat...
- Situacions en què hi ha una hipoactivació de l'infant i l'adult no pot regular o llegir la conducta del fill o filla. Posar-se en posició de dormir, mirada perduda, respostes monosil·làbiques, mutisme, congelació...

Intervenció:

Les intervencions s'han d'orientar a acompanyar la regulació emocional de l'infant o adolescent i, alhora, a modelar estratègies de correulació perquè la figura adulta pugui identificar senyals de malestar, ajustar la resposta i incorporar recursos progressivament.

Bloc 6. Contacte pobre

- Espais de visita empobrits de forma sistemàtica, sense que la figura adulta posi en pràctica res del que s'assenyala. No es detecta que la figura adulta i l'infant o jove gaudeixin. Exemples: Visites on ambdós miren el rellotge, recollir quan encara queden 20 minuts de visita, delegació total en la persona que supervisa...

Intervenció:

Les intervencions poden orientar-se a explorar amb la figura adulta quines activitats, rutines o formes d'interacció li resulten més accessibles, així com quines dificultats apareixen per incorporar les orientacions tècniques. Si la interacció continua sent empobrida de manera reiterada malgrat el suport tècnic, caldrà traslladar aquesta informació als equips o serveis responsables de la planificació i seguiment de les visites, per valorar possibles ajustos en durada, freqüència, objectius o pla de treball específic.

Bloc 7. Interferència en la supervisió i vulneració de normativa

- Totes aquelles accions que no permeten la correcta supervisió de visites i que malgrat que s'hagi assenyalat en diverses ocasions la figura adulta no és capaç de redirigir la conducta. Accions negligents reiterades durant la visita o conductes que fan cas omís del criteri tècnic. Exemples: xiuxiuejar, donar cartes, notes, fotos, objectes d'amagat, donar l'esquena al tècnic, gravar amb el mòbil quan no hi ha autorització, no seguir les indicacions que se li ofereixen en benefici de l'infant i amenaça cap als professionals que supervisen la visita.

Intervenció:

Quan una conducta que interfereix en la supervisió ha estat assenyalada de manera clara i reiterada sense que es produeixin canvis, la persona professional pot proposar una pausa o demanar a la figura adulta sortir momentàniament de l'espai de visita per reconduir la situació. Si la conducta persisteix, si no es pot garantir el contingut de la visita o si la figura adulta es desregula davant l'infant o adolescent, cal valorar la interrupció o finalització de la visita, d'acord amb el protocol del servei.

A posteriori, amb l'infant o el jove, és convenient poder emetre un discurs on poder-lo desculpabilitzar i explicar que la persona que ha de seguir la normativa és l'adult i que li explicarem tantes vegades com sigui necessari.

Gràcies per la dedicació professional en l'observació, acompanyament i supervisió d'aquests espais de visita. Una mirada tècnica, sensible i rigorosa contribueix a reforçar la protecció, el benestar i els drets dels infants i adolescents.

Referències i marc normatiu

Aquesta guia s'emmarca en els principis de protecció integral a la infància i l'adolescència, el bon tracte, la promoció d'entorns segurs i l'interès superior de l'infant o adolescent. També parteix d'una mirada sistèmica, evolutiva i informada pel trauma, orientada a preservar la seguretat física i emocional dels infants i adolescents en els espais de visita supervisada.

Marc normatiu de referència

- Convenció sobre els Drets de l'Infant, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989.
- Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència —LOPVI—.
- Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.
- Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.
- Codi deontològic del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya, en relació amb la competència professional, la confidencialitat, el respecte als drets de les persones ateses i la protecció de les persones menors d'edat.

Referències tècniques bàsiques

- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. i Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the Strange Situation*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Baita, S. (2015). *Rompecabezas: Una guía introductoria al trauma y la disociación en la infancia*.
- Barudy, J. i Dantagnan, M. (2010). *Los desafíos invisibles de ser padre o madre: Manual de evaluación de las competencias y la resiliencia parental*. Gedisa.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Finkelhor, D. (1984). *Child sexual abuse: New theory and research*. Free Press.
- Main, M., Kaplan, N. i Cassidy, J. (1985). *Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation*. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50(1/2), 66–104.
- Main, M. i Solomon, J. (1990). *Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth Strange Situation*.
- A. M. T. Greenberg, D. Cicchetti i E. M. Cummings (Eds.), *Attachment in the preschool years: Theory, research, and intervention* (pp. 121–160). University of Chicago Press.
- Perry, B. D. i Szalavitz, M. (2017). *El chico a quien criaron como perro: Y otras historias del cuaderno de un psiquiatra infantil*. Capitán Swing.
- Siegel, D. J. (2012). *The developing mind: How relationships and the brain interact to shape who we are* (2a ed.). Guilford Press.
- Siegel, D. J. i Bryson, T. P. (2012). *El cerebro del niño: 12 estrategias revolucionarias para cultivar la mente en desarrollo de tu hijo*. Alba Editorial.
- Van der Kolk, B. A. (2015). *El cuerpo lleva la cuenta: Cerebro, mente y cuerpo en la superación del trauma*. Eleftheria.
- Winnicott, D. W. (1965). *The maturational processes and the facilitating environment: Studies in the theory of emotional development*. International Universities Press.
- World Health Organization. (2016). *INSPIRE: Seven strategies for ending violence against children*. World Health Organization.
- Council of Europe. (2010). *Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice*. Council of Europe.
- Haldorsson, O. L. (2017). *Barnahus Quality Standards: Guidance for multidisciplinary and interagency response to child victims and witnesses of violence*. Council of the Baltic Sea States / PROMISE Project.

Glossari

Aquest glossari recull els principals termes i conceptes clínics i socioeducatius utilitzats a la guia, per tal de facilitar-ne una comprensió unificada entre professionals de diferents disciplines:

- **Aplanament afectiu / Hipoactivació:** Estat de desregulació del sistema nerviós caracteritzat per una baixa o escassa expressivitat emocional, bloqueig, congelació (*freezing*), mirada perduda o respostes monosil·làbiques, sovint com a mecanisme de defensa davant una situació viscuda com a amenaçadora o excessivament estressant.
- **Bon tracte:** Model de relació amb la infància i l'adolescència fonamentat en el respecte, l'empatia, la protecció, la seguretat, la satisfacció de les seves necessitats bàsiques i de desenvolupament, i l'escolta activa, allunyat de qualsevol tipus de violència o negligència.
- **Conducta regressiva:** Aparició temporal de comportaments, llenguatge o necessitats de dependència que corresponen a etapes evolutives anteriors ja superades (per exemple: pèrdua del control d'esfínters, succió del dit, parlar com un nadó o pors infantils intensificades), sovint precipitades per l'estrès o el patiment emocional.
- **Conflicte de lleialtat:** Situació de tensió emocional en què es troba l'infant o adolescent quan sent que validar, estimar o vincular-se amb les seves figures de cura actuals (família d'acollida, educadors...) implica trair o fer mal a la seva família d'origen, o viceversa.
- **Corregulació:** Procés pel qual una figura adulta, a través de la seva pròpia calma, disponibilitat corporal, to de veu i contenció, ajuda l'infant o adolescent a transitar i calmar un estat d'intensa activació o malestar emocional.
- **Desregulació emocional:** Dificultat o incapacitat temporal per gestionar i modular les pròpies respostes emocionals i conductuals davant d'un estímul. Es pot manifestar per hiperactivació (plor intens, crits, agitació, agressivitat) o hipoactivació (bloqueig, aïllament, apatia).
- **Família d'origen:** Persones i vincles familiars que formen part de la història personal, relacional i identitària de l'infant o adolescent, especialment aquelles figures adultes amb les quals ha mantingut o manté una relació familiar significativa abans o durant la mesura de protecció, acolliment, adopció o situació de supervisió de visites.
- **Figura de cura principal / Figura cuidadora:** Persona o persones que assumeixen quotidianament la responsabilitat de la cura, protecció, criança i vinculació de l'infant o adolescent en el seu context de vida actual (família d'acollida, família extensa o professionals del centre residencial).
- **Funció reflexiva (Empatia parental):** Capacitat de la figura adulta per percebre, interpretar i connectar amb l'estat mental i emocional de l'infant o adolescent (els seus sentiments, desitjos, necessitats i intencions), responnent-hi de manera sintònica i evitant centrar-se únicament en la pròpia perspectiva.
- **Fusió (relacional):** Dinàmica relacional disfuncional que dificulta o impedeix la diferenciació entre la identitat de l'infant o adolescent i la de la figura adulta, cosa que exigeix del menor una adhesió emocional o identificació absoluta.
- **Hiperactivació:** Estat d'elevada activació del sistema nerviós caracteritzat per agitació corporal, nerviosisme motor, llenguatge desorganitzat, impulsivitat, plor desconsolat o conductes disruptives.
- **Interès superior de l'infant o adolescent:** Principi jurídic i ètic fonamental (recollit a la Convenció sobre els Drets de l'Infant i a la LOPVI) que obliga a prioritzar sempre el benestar, la seguretat i el desenvolupament integral del menor davant de qualsevol altre interès legítim que pugui entrar-hi en conflicte en una presa de decisions.
- **Modelatge (Modeling):** Estratègia d'intervenció tècnica durant les visites en què la persona professional mostra, a través de la seva pròpia conducta i interacció amb l'infant (jugant, validant emocions o posant límits), maneres saludables i ajustades de relacionar-se, amb l'objectiu que la figura familiar les pugui aprendre i integrar progressivament.
- **Parentalització (Parentification) o adultització:** Dinàmica relacional invertida en la qual s'atribueixen a l'infant o adolescent rols, responsabilitats, preocupacions de l'esfera adulta (econòmiques, judicials o emocionals) o tasques de cura i consol envers la pròpia figura parental, que no corresponen a la seva edat ni a la seva etapa evolutiva.
- **Perspectiva del trauma:** Enfocament de treball i observació que comprèn que moltes de les conductes disruptives, evitatives o els problemes de regulació d'infants i adolescents són respostes adaptatives o seqüeles de situacions d'adversitat primerenca, abús, negligència o ruptures vinculars passades.
- **Somatització:** Expressió d'un malestar, estrès o patiment emocional a través de símptomes físics reals (mal de panxa, mal de cap, nàusees, vòmits, picors, alteracions del son o de la gana) que no tenen una causa orgànica o mèdica aparent.
- **Triangulació:** Dinàmica relacional inadequada en què la figura adulta utilitza o implica l'infant o adolescent en un conflicte entre adults (ja sigui amb l'altra figura parental, la família d'acollida o els serveis de protecció), utilitzant-lo com a missatger, aliat o font d'informació.
- **Visita (supervisada / acompanyada):** Espai de trobada estructurat, protegit i valoratiu entre un infant o adolescent tutelat o en mesura de protecció/custòdia i les seves figures de la família d'origen, coordinat per un professional que vetlla per la seguretat, el bon tracte i l'interès superior del menor.

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya